

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

Ministerie van Defensie
T.a.v. Rijksvastgoedbedrijf
[REDACTED]
Postbus 16169
2500 BD S GRAVENHAGE

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
5190025974021

Kenmerk
WNB/2021/029.toek

Bijlagen
4

Datum 17 januari 2022
Betreft Beslissing op aanvraag

Geachte [REDACTED],

Op 4 oktober 2021 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag met de aanvullingen van 12 november 2021 beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Aanleg oefenslope defensie helikopter VLG Gilze Rijen', gelegen in de gemeente Rijen. Het project betreft het aanleggen van een oefenslope (helling) ten behoeve van oefeningen van helikopters. De werkzaamheden bestaan uit het verwijderen van vegetatie en de toplaag, het verdichten van de ondergrond, het aanbrengen van grond om de helling te maken en de herinrichting en afwerking van het terrein en de slope. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode van 17 januari 2022 tot en met 31 december 2026 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, lid 1 sub b voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de levendbarende hagedis.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.

- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de wet.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Aanleg oefenslope defensie helikopter VLG Gilze Rijen', gelegen in de gemeente Rijen aan de Rijksweg 121, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatieplan Levendbarende hagedis Slope Vliegbasis Gilze-Rijen' van 17 september 2021 (bijlage 2 bij dit besluit).
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
17 januari 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025974021

Kenmerk
WNB/2021/029.toek

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het bij de aanvraag gevoegde 'Mitigatieplan Levendbarende hagedis Slope Vliegbasis Gilze-Rijen' van 17 september 2021 (bijlage 3 bij dit besluit) en de brief met aanvullingen van 12 november 2021 (bijlage 4 bij dit besluit).
- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de voortplantingsperiode en de overwinteringsperiode van de levendbarende hagedis. Deze lopen respectievelijk globaal van half april tot half augustus en van begin oktober tot half april. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de levendbarende hagedis.
- k. Het vaststellen van een geschikt uitzetgebied wordt gedaan in overleg met een deskundige op het gebied van levendbarende hagedissen. Er wordt een gebied van circa 0,75 hectare geschikt gemaakt voor de levendbarende hagedis.
- l. De levendbarende hagedissen worden weggevangen uit het plangebied, waarvoor een reptielenscherm geplaatst wordt, en worden vervolgens uitgezet in het geschikt gemaakte gebied in de directe omgeving. Het vangen wordt door een ecologisch deskundige gedaan middels tapijttegels, handvangsten en vangemmers.
- m. Nadat de dieren zijn weggevangen wordt het plangebied ongeschikt gemaakt voor de levendbarende hagedis, zodat zij tijdens de verder uit te voeren werkzaamheden niet meer terugkeren naar het plangebied.
- n. U dient de effectiviteit van de maatregelen te monitoren. Voorafgaand aan uitzetten, dan wel bijplaatsen, dient u een nulmeting uit te voeren. In het tweede en vierde jaar na de nulmeting (2024 en 2026) dient u verslag uit te brengen aan het bevoegd gezag van aantal en dichtheid van aanwezige levendbarende hagedissen in het compensatiegebied. De monitoringsresultaten met methode, resultaten en analyse dienen binnen drie maanden na het laatste veldbezoek van dat jaar aangeleverd te worden, uiterlijk 31 november 2024 en 31 november 2026. De monitoring dient uitgevoerd te worden volgens de geldende wetenschappelijke methoden. Het geoptimaliseerde gebied dient op kaart te worden aangegeven en in een logboek bij het ecologisch werkprotocol opgenomen te worden.

Overige voorschriften

- o. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de levendbarende hagedis.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

- p. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle relevante onderzoeken, afwegingen en keuzes dienen in een logboek bij het ecologisch werkprotocol te worden bijgehouden en minimaal vijf jaar bewaard te worden voor eventuele controle. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.
- q. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
17 januari 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025974021

Kenmerk
WNB/2021/029.toek

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp
Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Instandhouding van de levendbarende hagedis

Artikel 3.10, lid 1b Wet natuurbescherming

De levendbarende hagedis is in het plangebied aangetroffen. Het plangebied maakt onderdeel uit van het functioneel leefgebied van de soort. Het gebied bestaat voornamelijk uit vergraste heide. Aan weerszijden van het gebied staat opslag van jonge berken met ondergroei van bramen en grassen.

Door de werkzaamheden wordt alle vegetatie en de toplaag in het plangebied verwijderd. De ondergrond wordt verdicht, en er wordt grond aangebracht om de helling te maken. Vervolgens wordt de helling heringericht en afgewerkt. Met deze werkzaamheden gaat leefgebied van de levendbarende hagedis verloren. Door het afschermen en afmaaien van de vegetatie op de werklocatie en de aanrijroute ten behoeve van de mitigatie wordt daar het leefgebied tijdelijk ongeschikt.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de levendbarende hagedis tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het bij de aanvraag gevoegde 'Mitigatieplan Levendbarende hagedis Slope Vliegbasis Gilze-Rijen' van 17 september 2021.

Ten eerste stelt u een geschikt uitzetgebied vast in overleg met een deskundige op het gebied van levendbarende hagedissen. Vervolgens wordt het plangebied ontoegankelijk gemaakt voor de dieren. Voordat het gebied ongeschikt wordt gemaakt voor hagedissen, worden ze weggevangen. Daartoe dient een tijdelijk reptielenscherm te worden geplaatst rondom de toekomstige slope en het werkgebied. Dit scherm is minimaal 50 centimeter hoog en 10 centimeter ingegraven in de grond, en wordt regelmatig gecontroleerd op functionaliteit. Het scherm blijft staan totdat het plangebied niet langer meer aantrekkelijk is voor de levendbarende hagedis en door een deskundige is vastgesteld dat geen risico meer is op terugkerende dieren.

Het wegvangen van de levendbarende hagedis gebeurt middels tapijttegels, handvangsten en vangemmers. Door een deskundige wordt vanaf begin april minimaal 7 dagen achter elkaar in de ochtend gezocht naar hagedissen. Indien na die 7 dagen nog steeds hagedissen worden gevangen, wordt het wegvangen doorgezet totdat het plangebied vrij is van levendbarende hagedissen. De dieren worden in gunstige weersomstandigheden in de geschikt gemaakte nieuwe habitat geplaatst.

Het totaal aan aaneengesloten en geschikt leefgebied voor de levendbarende hagedis op de vliegbasis bestaan uit circa 85 hectare. Hiervan wordt met de werkzaamheden circa 0,3 hectare aangetast. Het resterende leefgebied is de laatste jaren door vergrassing minder geschikt geworden voor de dieren. Om deze reden wordt een kwaliteitsimpuls uitgevoerd, waarmee negatieve effecten van de ingreep op de levendbarende hagedis wordt verkleind. Zoveel mogelijk aangrenzend aan, maar buiten de invloedssfeer van de ingreep wordt een oppervlakte van ten minste 0,75 hectare verbeterd als compensatie voor het verloren gaan van het leefgebied

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
17 januari 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025974021

Kenmerk
WNB/2021/029.toek

ter plaatse van de slope. Dit gebeurt door het verwijderen van berkenopslag, het plaggen van sterk vergraste delen en het aanbrengen van stammen en takkenrillen om zo een geschikte vegetatiestructuur te creëren met voldoende bezonning, schuilgelegenheid en voedselaanbod.

U geeft aan te werken buiten de kwetsbare perioden van de levendbarende hagedis. In de voortplantingsperiode (half april tot en met half augustus) worden werkzaamheden die effect hebben op vegetatie, zoals maaien, nagelaten. In de overwinteringsperiode (begin oktober tot en met half april) moeten werkzaamheden die effect hebben op de bodem nagelaten worden.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen (voorschrift n). Dit voorschrift betreft monitoring van de hagedissen in hun nieuwe leefgebied. Door de slope wordt het plangebied minder geschikt voor de levendbarende hagedis. Een ander gebied van circa 0,75 hectare wordt meer geschikt gemaakt. Het geoptimaliseerde gebied dient op kaart te worden aangegeven en in een logboek bij het ecologisch werkprotocol opgenomen te worden.

Het is van belang te onderzoeken of het geschikt gemaakte gebied daadwerkelijk gebruikt wordt door de reptielen. Voorafgaand aan het bijplaatsen van de exemplaren van het slope-terrein is het nodig een nul-meting uit te voeren om aantal en dichtheid van de reeds aanwezige levendbarende hagedis te kunnen bepalen. Twee en vier jaar na het uitzetten/bijplaatsen dient opnieuw aantal/dichtheid bepaald te worden om de effecten van de bijplaatsing te kunnen bepalen. U dient het onderzoek uit te voeren conform de in het wetenschappelijk onderzoek gangbare methoden zoals bijvoorbeeld wordt gebruikt door het Netwerk Groene bureaus. Een verslag van methode, resultaten en analyse dient binnen drie maanden na laatste inventarisatie dat jaar, uiterlijk eind november 2024 en eind november 2026, aan het bevoegd gezag ter beoordeling te worden aangeboden.

Met inachtneming van alle bovengenoemde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief leefgebied dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van het leefgebied voor de aanwezige populatie van de levendbarende hagedis dat door de ingreep verloren gaat.

De levendbarende hagedis is nationaal beschermd en staat op de Rode Lijst Reptielen met matig afnemende trend. In de omgeving van het plangebied komt de levendbarende hagedis algemeen voor. De NDFF toont een stabiel beeld in aantal vindplaatsen. Het leefgebied, waaronder het deel dat wordt aangetast is in de afgelopen jaren onder meer door vergrassing echter in geschiktheid afgenomen. De impact van de aanleg van de slope heeft vanwege de beperkte omvang in relatie tot het beschikbare leefgebied in combinatie met de mitigerende maatregelen geen significant effect op de lokale populatie levendbarende hagedissen. Door te treffen maatregelen wordt doden en verwonden voorkomen.

De gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
17 januari 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025974021

Kenmerk
WNB/2021/029.toek

Andere bevredigende oplossing

Bij keuze van de locatie van de te realiseren slope is rekening gehouden met omwonenden, luchtvaartnavigatieapparatuur, obstakels en al aanwezige circuits. Nabij een landingsplaats kan bijvoorbeeld geen heuvel worden geplaatst. Potentiële keuzeruimte voor de slope was zeer beperkt. Een andere alternatieve locatie, ten oosten van de huidige, kent dezelfde vegetatie als de huidige geplande locatie en zal ook leefgebied van de levendbarende hagedis zijn. Er is geen verschil in ecologische waarde tussen de afgewogen locaties.

Het mitigatieplan is afgestemd op de kwetsbare perioden van de levendbarende hagedis. Daarnaast wordt rekening gehouden met het broedseizoen. De werkwijze is ook afgestemd op het zoveel mogelijk voorkomen van negatieve effecten op de beschermde soort. Er zijn geen alternatieve werkwijzen denkbaar die leiden tot minder negatieve effecten op de levendbarende hagedis.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de levendbarende hagedis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang genoemd in de artikelen 3.8, lid 5, sub b en 3.10, lid 2 van de Wet natuurbescherming 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'. De oefenslope wordt gebruikt bij gevechtstraining voor het oefenen van bijvoorbeeld het springen of landen uit helikopters op ongelijke grond. Het aanwezig zijn van deze faciliteit ziet defensie als noodzakelijk, en relevant in het kader van landsbelang.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is om de negatieve effecten op de levendbarende hagedis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.